

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 291/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Krężolek
-----------------	-----------------------

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2022 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. J. (1)

przeciwko P. J.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda J. J. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 27 listopada 2020 r., sygn. akt I C 889/17

oddala apelację.

SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt : I ACa 291/21

UZASADNIENIE

Powód J. J. (1) w ostatecznie określonym żądaniu pozwu skierowanego przeciwko P. J., domagał się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 80 000złoty, tyłem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dobra osobistego oraz obciążenia przeciwnika procesowego kosztami postępowania.

Uzasadniając żądanie wskazał, iż pozwany, będący radcą prawnym, został ustanowiony dla niego pełnomocnikiem z urzędu, celem wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia.

Poprosił pozwanego o spotkanie celem omówienia sprawy ale ten nie uczynił zadość tej prośbie, a sporządził opinię prawną o braku podstaw do wniesienia skargi.

Taki sposób postępowania, stanowi zdaniem J. J., naruszenie jego dobra osobistego - szacunku do którego uprawniony jest każdy człowiek. Poza tym stanowi przejaw nieprawidłowego wykonywania obowiązków zawodowego pełnomocnika procesowego.

Odpowiadając na pozew P. J. domagał się oddalenia powództwa.

W swoim stanowisku przyznał , że wykonuje zawód radcy prawnego oraz, że w dniu 19 października 2015 r. otrzymał z Okręgowej Izby Radców Prawnych informację, iż został wyznaczony pełnomocnikiem z urzędu dla J. J. (1) dla sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku. Podstawą tego ustanowienia było postanowienie Sądu Apelacyjnego w K.z dnia 18 września 2015r. wydane w sprawie o sygnaturze (...).

Niezwłocznie po ustanowieniu przystąpił do zbadania akt sprawy sygn. akt (...)w której zapadło orzeczenie mające być objęte skargą. Nie doszukał się ustawowych przesłanek do sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Wobec tego sporządził opinię prawną o braku podstaw do jej wniesienia, kierując ją do Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz do powoda , który naówczas przebywał w zakładzie karnym w S..

W odpowiedzi otrzymał od J. J. (1) wezwanie do zapłaty kwoty 70 000zł pod rygorem wniesienia przeciwko niemu pozwu oraz złożenia wniosku do Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Rzecznik nie wszczął postępowania.

Sąd Apelacyjny w Krakowie przyznał pozwanemu wynagrodzenie za sporządzenie wskazanej wyżej opinii, w motywach orzeczenia z 16 grudnia 2015r wskazując , iż została sporządzona w wymaganym terminie i w sposób profesjonalny.

W tych okolicznościach P. J. stanął na stanowisku , że roszczenie powoda jest nieuzasadnione.

Podkreślił ,że swoim sposobem postępowania, po tym kiedy został ustanowiony jego pełnomocnikiem, postępował zgodnie z prawem , nie obraził go ani nie wyraził w jakikolwiek sposób braku szacunku wobec jego osoby . Nie odbycie spotkania z klientem nie może być uznawane za naruszenie jego dóbr osobistych bowiem pełnomocnik z urzędu nie ma obowiązku spotykania się z reprezentowanym ani podejmowania działań zgodnych z jego życzeniami klienta.

Wskazał również , że powód nie powołał żadnych dowodów dla uzasadnienia wysokości dochodzonego świadczenia z tytułu kompensaty krzywdy ani związku przyczynowego pomiędzy twierdzonym uszczerbkiem niemajątkowym, a sposobem jego działania.

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2020r Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo.

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Pozwany P. J. zarządzeniem Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. z dnia 15 października 2015 roku został wyznaczony jako pełnomocnik powoda J. J. (1) z urzędu dla sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K.wydanego w sprawie oznaczonej sygnaturą (...), w sprawie z powództwa J. J. (1) przeciwko Skarbowi Państwa - Ministerstwu Sprawiedliwości. Podstawą ustanowienia było postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 18 września 2015 r., sygn. akt (...).

Po wyznaczeniu go do tej roli przed przygotowaniem opinii w przedmiocie zasadności skargi, pozwany nie spotkał się z powodem J. J. (1) przebywającym wówczas w Areszcie Śledczym w S..

Po zbadaniu akt sprawy w której zapadło orzeczenie od którego miała być złożona skarga , ze szczególnym uwzględnieniem treści osobistych pism składanych przez J. J. (1), w oparciu o swoją wiedzę i doświadczenie zawodowe , nie dopatrzył się podstaw do jej sporządzenia . Przygotował w związku z tą oceną opinię o braku uzasadnienia dla jej wniesienia .

Pismem z dnia 2 listopada 2015 roku P. J. poinformował J. J. (1), iż po szczegółowym zapoznaniu się z materiałami zgromadzonymi w sprawie oraz po wnikliwej ich analizie nie znalazł podstaw do sporządzenia skargi . Jednocześnie, przesłał powodowi do wiadomości odpis pisemnej opinii o braku takich podstaw.

W tym samym dniu P. J. zawiadomił również Sąd Apelacyjny w Krakowie o swojej ocenie, przekazując tej treści opinię prawną.

Pismem z dnia 9 listopada 2015 r. J. J. (1) wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 70.000 zł w terminie 7 dni, pod rygorem wniesienia pozwu i skierowania skargi do Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w K., wskazując, iż wezwanie jest wynikiem braku spotkania z nim w zakładzie karnym celem omówienia sprawy i tym samym wyrażenia przez P. J. braku szacunku wobec osoby reprezentowanego.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2015 r. , wydanym w sprawie o sygnaturze (...), Sąd Apelacyjny w K.przyznał P. J. kwotę 3.321 zł , tytułem wynagrodzenia za sporządzenie tej opinii. W motywach tego orzeczenia wskazał, iż została złożona w wymaganym terminie i została sporządzona zgodnie z zasadami zawodowego profesjonalizmu.

Ocenę prawną roszczenia powoda , które uznał za nieuzasadnione , Sąd Okręgowy oparł na stwierdzeniach i wnioskach , które można podsumować w następujący sposób :

a/ zostało ono wywiedzione stąd , iż zdaniem powoda , zachowanie pozwanego P. J. , który przed przygotowaniem opinii prawnej o braku podstaw do sporządzenia i wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego, niekorzystnego dla J. J. (1) wyroku wydanego w sprawie (...) Sądu Okręgowego w K. , nie spotkał się z reprezentowanym - przebywającym naówczas w zakładzie karnym w S. - naruszając tym samym jego godność , co doprowadziło do krzywdy powoda , którą pozwany ma wyrównać poprzez zapłatę zadośćuczynienia w kwocie dochodzonej [ostatecznie] pozwem ,

b / o tym, czy w konkretnym wypadku można mówić o naruszeniu dobra osobistego, nie mogą decydować subiektywne odczucia osoby uważającej się za pokrzywdzoną ale obiektywna ocena tego , czy rzeczywiście , działaniem potencjalnego naruszydela do niego doszło.

W rozstrzyganej sprawie J. J. (1) nie dowiódł , że o takim naruszeniu po jego stronie można zasadnie, stosując to kryterium , mówić ,

c/ odmowa pozwanego radcy prawnego sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie może stanowić naruszenia dóbr osobistych. Zadaniem P. J. było sporządzenie i wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, chyba że nie stwierdziłby podstaw do jej wniesienia. W takiej sytuacji stosownie do treści art. 118 § 5 k.p.c. zobowiązany był zawiadomić o tym niezwłocznie na piśmie reprezentowanego oraz Sąd, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia o wyznaczeniu go do tej roli. Do zawiadomienia pozwany winien był dołączyć sporządzoną przez siebie opinię o braku podstaw do wniesienia skargi.

Wszystkie opisane obowiązki ustawowe pozwany wykonał. Opinia o braku podstaw do sporządzenia skargi została przez niego przygotowana w sposób rzetelny, zgodnie ze znajomością przepisów prawa, zasadami należytej staranności i wymaganiami etyki zawodowej radcy prawnego.

Odmówił jej przygotowania po zapoznaniu się szczegółowo z aktami sprawy. Swoją ocenę zamieścił w opinii prawnej, którą Sąd Apelacyjny przyjął ,a w motywach orzeczenia o przyznaniu pozwanemu wynagrodzenia wskazał , iż wykonana została zgodnie z regułami zawodowego profesjonalizmu,

d/ o naruszeniu godności powoda , po postacią wyrażenia braku szacunku dla jego osoby nie oświadczy , zdaniem Sądu Okręgowego to , że P. J. nie spotkał się z reprezentowanym J. J. (1) w zakładzie karnym. Zaniechanie to nie stanowi wyrazu znieważenia reprezentowanego.

Obowiązujące przepisy procedury cywilnej nie nakładają na pełnomocnika z urzędu przed wniesieniem takiej skargi obowiązku osobistego spotkania ze stroną, dla której został ustanowiony.

W okolicznościach rozstrzyganej sprawy osobisty kontakt pełnomocnika z zastępowanym powodem , dla oceny istnienia merytorycznych podstaw do wniesienia skargi , nie był – według oceny obiektywnej - niezbędny , gdyż analiza akt postępowania była wystarczającą dla stwierdzenia przez profesjonalistę istnienia , bądź nie do niej usprawiedliwionych podstaw,

e/ Sąd I instancji wskazał również , że powód nie sprecyzował w toku sporu . , które z jego dóbr osobistych zostało zarzucanym sposobem postępowania pozwanego naruszone, a to tym bardziej uzasadnia wniosek, iż nie dowiódł podnoszonego naruszenia.

Podkreślił także , że przygotowanie opartej na rzetelnej argumentacji prawnej, sporządzonej w zgodzie z obowiązującymi przepisami, opinii o odmowie sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku , nie może być również zakwalifikowane jako działanie bezprawne.

W apelacji od tego wyroku powód , zaskarżając go w całości, domagał się w pierwszej kolejności jego zmiany i uwzględnienia powództwa.

Jako wniosek ewentualny sformułował żądanie wydania przez Sąd II instancji wyroku kasatoryjnego i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skarżący , zarzucając naruszenie przez Sąd Okręgowy w Krakowie prawa procesowego i materialnego w pierwszej kolejności wskazał , iż zaskarżony wyrok zapadł w warunkach nieważności postępowania.

Przyczyny nieważności upatrywał w tym , iż nie miał możliwości udziału w postępowaniu, a jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie został uwzględniony.

Zdaniem apelującego, podnoszone przez niego naruszenie norm procesowych i materialnych wynika z oparcia rozstrzygnięcia przez Sąd na stanowisku pozwanego zawartym w odpowiedzi na pozew , bez uwzględnienia treści zgromadzonych dowodów. Dowodami tymi , jak wskazał J. J. (1), były: dotycząca jego osoby dokumentacja medyczna , opinia biegłych oraz treść jego zeznań.

Kolejną wytkniętą przez apelującego nieprawidłowością było obciążenie go kosztami procesu , nie poprzedzone rozważeniem przez Sąd I instancji zastosowania wobec niego instytucji wskazanej w art. 102 kpc.

Odpowiadając na apelację pozwany domagał się jej oddalenia jako pozbawionej uzasadnionych podstaw.

W swoim stanowisku procesowym powtórzył dotąd podnoszoną argumentację. Nie złożył wniosku o przyznanie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny rozważył :

Apelację powoda nie jest uzasadniona i podlega oddaleniu.

Nie można podzielić żadnego z zarzutów na których J. J. (1) ją opiera.

Jako niezasadny należy ocenić najdalej idący zarzut nieważności postępowania , w warunkach którego miał zostać wydany zaskarżony wyrok.

Jej przyczyny skarżący upatruje w pozbawieniu możliwości obrony jego praw procesowych / art. 379 pkt 5 kpc/

W orzecznictwie Sądu Najwyższego , które należy uznać za utrwalone, prezentowane jest stanowisko - podzielane przez Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację , zgodnie z którym pozbawienie strony możliwości obrony jej praw polega na tym, że z powodu wadliwych czynności procesowych Sądu lub strony przeciwnej, nie mogła ona brać

i nie brała udziału nie tylko w toku całego postępowania, ale także w jego istotnej części, przy czym chodzi o całkowite faktyczne pozbawienie możliwości obrony.

/ por. - powołany jedynie ilustracyjnie- judukat SN z dnia 28 listopada 2002r. , sygn. II CKN 399/01 - za zbiorem Lex /

Skarżący upatruje realizacji podnoszonej przyczyny nieważności w tym , iż jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w tym postępowaniu , nie został uwzględniony. ‘

W pierwszej kolejności wskazać należy ,że powód , w rozstrzyganej sprawie , skorzystał z możliwości zaskarżenia postanowienia odmawiającego mu ustanowienia takiego pełnomocnika , a jego zażalenie zostało oddalone przez Sąd II instancji / por. k. 30 i 37-40 akt / , który zaaprobował stanowisko Sądu niższej instancji , uznające , iż taka pomoc jest J. J. (1) zbędną w rozumieniu art. 117 §5 kpc albowiem działając samodzielnie, właściwie chroni swoje prawa procesowe.

Po wtóre, nie uwzględnienie wniosku o ustanowienie takiego pełnomocnika co do zasady nie stanowi realizacji powoływanej przez skarżącego przyczyny nieważności.

/ por. w tej materii powołane przykładowo także orzeczenia Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2009 , sygn. IV CZ 106/08 i z 3 sierpnia 2012 , sygn. I CSK 106/12 – za zbiorem Legalis /.

Decyzja taka może stanowić podstawę do potwierdzenia tej przyczyny nieważności postępowania jedynie zupełnie wyjątkowo, gdy pozbawiona takiej pomocy strona jest zupełnie nieporadna i z tej , obiektywnej przyczyny, nie jest w stanie albo w zupełności albo w odpowiedni sposób reprezentować samodzielnie swoich uprawnień procesowych , co zaważyło na ostatecznym wyniku postępowania.

/ por. także judykat SN z dnia 6 czerwca 2019r , sygn. II CSK 660/ 18 /.

Taka sytuacja w przypadku powoda nie zachodzi , a analiza akt rozstrzyganej sprawy przekonuje , że występując bez pełnomocnika z urzędu , w sposób przez siebie wybrany i aktywny z właściwym rozeznaniem prezentował swoje stanowisko korzystając m. in z przysługujących mu środków prawnych.

Przechodząc do oceny kolejnych zarzutów wskazać należy , że ani zarzuty procesowe ani materialne, pomimo ich formalnego podniesienia nie zostały bliżej uzasadnione.

Nie są uzasadnione zarzuty procesowe o ile wad tego rodzaju w postępowaniu Sądu Okręgowego apelujący upatruje w nie wzięciu pod uwagę treści jego zeznań , opinii biegłych oraz dokumentacji medycznej.

Powód po pierwsze nie wykazuje, w jaki sposób te uchybienia miałyby się przełożyć. na treść zapadłego wyroku . Inaczej rzecz ujmując dlaczego , gdyby nie zarzucane błędy tego rodzaju , ocena roszczenia powoda byłaby inna od tej , którą Sąd Okręgowy wyraził , wydając wyrok objęty kontrolą instancyjną.

Przede wszystkim jednak argumentacja skarżącego jest nietrafna prowadząc do oparcia tych zarzutów dlatego , że zupełnie pomija treść dowodów zgromadzonych w aktach rozstrzyganej sprawy.

W postępowaniu rozpoznawczym przed Sądem I instancja nie był prowadzony dowód ani z opinii biegłych , ani z dokumentacji medycznej powoda.

Jak wynika z akt, Sąd I instancji chciał przeprowadzić dowód z przesłuchania J. J. (1) w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku. Do przeprowadzenia tego dowodu nie doszło albowiem powód odmówił stawienia się na rozprawę wyznaczoną w tym celu przez Sąd wezwany , na dzień 27 listopada 2018r. / por. k. 268-271 i k. 283 akt /

Mimo to Sąd I instancji umożliwił powodowi złożenie zeznań na piśmie z którego to uprawnienia J. J. (1) skorzystał.

Z uwagi na ich lakoniczną treść, zasadnie zostały uznane przez Sąd Okręgowy, w motywach zaskarżonego orzeczenia jako nie wskazujące na żadne istotne dla rozstrzygnięcia fakty / por. k. 333 i 351 akt /

Niezasadny jest także zarzut procesowy naruszenia, przez jego niezastosowanie w sprawie, art. 102 kpc. Nie może on zostać podzielony już tylko dlatego, iż Sąd I instancji w zaskarżonym wyroku nie rozstrzygał o kosztach procesu pomiędzy stronami wobec faktu, że P. J. nie domagał się ich wzajemnego rozliczenia.

Zatem Sąd Okręgowy nie mógł naruszyć tego przepisu ponieważ go nie stosował.

Uznanie, że zarzuty procesowe nie są usprawiedliwione a skarżący nie kwestionował faktów ustalonych przez Sąd I instancji ma to następstwo, iż ustalenia te, jako kompletne dla oceny roszczenia powoda i dokonane poprawnie, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

W ich świetle nie można uznać, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, iż sposób w jaki Sąd Okręgowy zastosował dla oceny roszczenia J. J. (1) prawo materialnej, był wadliwy.

Udzielenie ochrony dobrom osobistym z naruszenia jednego z których powód czyni źródło twierdzenia, że doznał krzywdy, jaką powinien mu wyrównać naruszyiciel - pozwany P. J. - wymaga wykazania przez poszukującego jej - także w formie roszczenia majątkowego - że do tego naruszenia rzeczywiście doszło działaniem pozwanego.

Jak zauważył w motywach zaskarżonego wyroku Sąd I instancji Jarosław J. do zakończenia postępowania rozpoznawczego nie określił jasno, które spośród jego dóbr zostało zachowaniem P. J. naruszone.

Skoro jednak twierdził, że nie odbycie spotkania z nim jako zastępowaną stroną postępowania, stanowi przejaw braku szacunku dla jego osoby ze strony pełnomocnika procesowego z urzędu, można uznać, iż według twierdzeń powoda, w ten sposób doszło do naruszenia jego godności, rozumianej jako poczucie własnej wartości w reakcjach z innymi ludźmi.

Zdaniem Sądu II instancji poprawne jest stanowisko prawne Sądu Okręgowego, zgodnie z którym powód nie zdołał w postępowaniu dowieść, że stosując obiektywną miarę oceny tego, czy do naruszenia dobra osobistego doszło, w tym przypadku można mówić o naruszeniu jego godności.

Jak wynika z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie bez odbycia spotkania z zastępowanym powodem, P. J. jako ustanowiony dla niego pełnomocnik z urzędu nie widząc merytorycznych podstaw dla wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sporządził opinie o braku dla niej podstaw, podejmując przy tym wszystkie czynności informacyjne do których zobowiązywała go norma art. 118 §5 kpc.

Samo przekonanie powoda o zasadności skargi i konieczności jej wniesienia, nie obliuguje zawodowego pełnomocnika ustanowionego dla dokonania czynności z tym wniesieniem związanych, do podejmowania działań zgodnych z wynikającymi z tego przekonania, życzeniami reprezentowanego.

Ocenie pełnomocnika procesowego, niezależnie od podstawy jego ustanowienia, warunkowanej wymaganą od niego zawodową starannością, pozostawione jest to czy konieczne jest odbycie osobistego spotkania z reprezentowaną stroną.

Według obiektywnej oceny, decyzja pełnomocnika co do braku niezbędności takiego spotkania, nie stanowi wyrazu braku szacunku wobec zastępowanego a tym bardziej naruszenia dobra osobistego, w szczególności jego godności.

Odmierna ocena J. J. (1), który w tym zaniechaniu P. J. upatrywał przejawu wyrażenia nieposzanowania dla jego osoby, jest wyrazem tylko jego subiektywnego przekonania, które o czym była już wyżej mowa, dla rozważanego zagadnienia, jest prawnie irrelewantne.

Wniosek taki wystarcza dla uznania , iż oddalenie powództwa w ramach którego powód domagał się zasądzenia świadczenia kompensującego uszczerbek spowodowany twierdzonym naruszeniem , było uzasadnione.

Zatem jedynie na marginesie i tylko w formie uwagi uzupełniającej należy stwierdzić, że uwzględnienie roszczenia było wykluczone także dlatego , że sposób postępowania P. J. z którym J. J. (1) łączy podnoszone naruszenie był zgodny z prawem.

Sporządzając opinię o braku podstaw do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie zakończonej wydanym przez Sąd Apelacyjny w K.postanowieniem z dnia 23 marca 2015 , sygn. akt (...) o oddaleniu zażalenie powoda na postanowienie o odrzuceniu apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 maja 2014r , wydanego w sprawie o sygnaturze(...), nie uchybił zasadom starannego działania, a przygotował ją zgodnie z regułami staranności profesjonalisty , wymaganej od radcy prawnego.

Z podanych przyczyn , w uznaniu apelacji za nieuzasadnioną , Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu , na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 24 §1 kc oraz 448 kc..

Sąd II instancji nie rozstrzygał o kosztach postępowania apelacyjnego albowiem odpowiadając na apelację , wygrywający pozwany nie złożył żądania ich wzajemnego rozliczenia z powodem.

SSA Grzegorz Krężolek